

Kommittén Demokrati 100års betänkande "Vår demokrati – värd att värna varje dag" (SOU 2022:28) (Volym 1)

Lärarnas Riksförbund har beretts möjlighet att inkomma med synpunkter på rubricerad remiss.

Övergripande synpunkter

Skolan lägger på många sätt själva grunden för en väl fungerande demokrati. Lärarna utbildar och tränar eleverna till demokratiska medborgare, detta väcker intresse och engagemang och leder till ett aktivt medborgarskap. I detta är skolan en självklar och viktig, men inte ensam, grundpelare.

Lärarnas Riksförbunds synpunkter på utredningens förslag

Kommittén lyfter i sina bedömningar att det finns oklarheter som leder till olika tolkningar angående hur det demokratiska uppdraget i skolan ska fungera. Detta bekräftas i en undersökning som Lärarnas Riksförbund genomförde 2021.¹ Där framkom det att nästan hälften av lärarna ansåg att det fanns stora brister i organisationen av det demokratiska uppdraget. 4 av 10 angav att det inte finns en gemensam bild av hur uppdraget ska genomföras.

I kommitténs betänkande rekommenderas att Skolverket får i uppgift att utforma rekommendationer, allmänna råd och inspirationsmaterial till skolan. Förbundet anser att rekommendationen är rimlig, men att den inte räcker för att få till stånd verklig förändring. Det demokratiska uppdraget måste organiseras på ett tydligt sätt. Det måste först och främst finnas tid och resurser i tillräcklig utsträckning. Tillskrivs skolan ett stort ansvar för det demokratiska arbetet, så måste det ges förutsättningar för att uppdraget ska gå att genomföra. Höjs, enligt betänkandets intentioner, ambitionerna och kraven på respektive skolas demokratiarbete så måste skolornas förutsättningar rimma med ambitionerna. Huvudmannen och rektor har med andra ord ett stort ansvar här, men staten måste ta ett större ansvar än idag för att varje

¹ Lärarnas Riksförbund (2021), [Skolans demokratiska uppdrag](#)

skola har de resurser den behöver för hela sitt uppdrag, inklusive demokratiuppdraget.

Detta gäller hela styrkedjan. Höjda ambitioner i styrdokument och läroplaner måste åtföljas av tid och resurser för verksamheten, vilket inte minst utvärderingar av tidigare läroplansreformer har visat gällande inte minst stofffrängsel i samhällsorienterande ämnen. Det måste också vara tydligt vem som ansvarar för uppdraget i alla dess delar. Om aktiviteter av olika slag är något som utsedda lärare ska utföra måste det vara en del i tjänstefördelningen och kommuniceras i god tid. Denna del av verksamheten måste följas upp genom någon form av utvärdering och analys.

I betänkandet rekommenderas att Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av hur arbetet med demokrati fungerar i grundskolan och gymnasieskolan. Lärarnas Riksförbund anser att det finns brister, framför allt i organisationen av uppdraget vilket innebär att arbetet med demokrati i skolan inte sker på likvärdigt sätt. Lärarnas Riksförbund tillstyrker därför att Skolinspektionen genomför en granskning som kan bli en intressant möjlighet att jämföra med de resultat som Skolinspektionens granskning från 2012 gav.

Lärarnas Riksförbund tillstyrker slutligen betänkandets rekommendation om en, av Skolverket genomförd, utvärdering av konsekvenserna av bestämmelserna gällande att bjuda in politiska partier. Detta har varit en känslig fråga ute i skolorna och sedan 2018 är det rektor som beslutar om politiska partier ska bjudas in eller inte. Här har olika beslut fattats där vissa elevgrupper träffat representanter för alla riksdagspartier medan andra inte träffat några partirepresentanter. Detta har givetvis påverkat demokratiarbetet ute på skolorna och elevernas möjligheter till en likvärdig utbildning.

Stockholm 3 november 2022

LÄRARNAS RIKSFÖRBUND

Svante Tideman
1:e vice förbundsordförande

Mats Andersson
Utredare